

Voss herad

Sjølvkostprinsippet for VA-området

Heradsstyret 16.03.2023

V/Bjørg Nesheim, økonomirådgjevar Styring og analyse

Bestilling

HST 15.12.2022 i sak 1034/22 Årsbudsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026:

Heradsstyret ber rådmannen om ei orientering i heradsstyret om sjølvkostprinsippet for VA-området.

Sjølvkostområde i Voss herad

Område	Teneste	Fakturagrunnlag	Funksjon/ teneste	Opp start
Vatn	Produksjon og leveranse av vatn frå kommunale vassanlegg	Målt forbruk vatn m3	340 og 345	2002
Avløp	Innsamling og handsaming av avløpsvatn i kommunale avløpsanlegg	Målt forbruk vatn m3	350 og 353	2002
Septik	Tømming og handtering av slam frå private septikanlegg	Storleik tank	354	2017
Feiing	Feiing og tilsyn av eldstader	Tal pipeløp	338 delvis (ansvar 6601)	2005
Byggesak		Tal saker etter type	302	2014
Oppmåling		Tal saker etter type/omfang	303 delvis	2014

Regelverk

- Kommuneloven § 15 Selvkost <https://lovdata.no/lov/2018-06-22-83/§15-1>
Lov om kommuner og fylkeskommuner
- FOR-2019-12-11-1731 Selvkostforskriften
Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-11-1731>
- H-2465 Veileder til selvkostforskriften
<https://www.regjeringen.no/contentassets/6833f61fe994424f84ce295bc99359e7/veileder-til-selvkostforskriften-til-utsending-nov20.pdf>

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Kapittel 15. Selvkost

§ 15-1. *Beregning av selvkost*

Hvis det er fastsatt i lov eller forskrift at kommunale eller fylkeskommunale gebyrer ikke skal være større enn kostnadene ved å yte tjenesten, skal selvkost beregnes i samsvar med andre til fjerde ledd.

Samlet selvkost for en tjeneste skal tilsvare merkostnaden ved å yte tjenesten.

Samlet selvkost skal fastsettes ut fra følgende prinsipper:

- a) Kostnadene skal beregnes ut fra gjennomførte transaksjoner og anskaffelseskost.
- b) Investeringskostnadene skal beregnes ut fra avskrivningene på investeringene og beregnede rentekostnader.
- c) Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om beregning av selvkost og gjøre unntak fra tredje ledd.

Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)

Søk i innholdsfortegnelse

Selvkostforskriften

- § 1. Saklig virkeområde
- § 2. Selvkost
- § 3. Beregningsgrunnlaget
- § 4. Direkte og indirekte driftskostnader
- § 5. Direkte og indirekte kapitalkostnader
- § 6. Salg og utrangering av varige driftsmidler
- § 7. Korrigering av tidligere års feil
- § 8. Håndtering av overskudd og underskudd
- § 9. Dokumentasjon av selvkostberegningen
- § 10. Ikrafttredelse

Veileder

- H-2465 Veileder til selvkostforskriften
<https://www.regjeringen.no/contentassets/6833f61fe994424f84ce295bc99359e7/veileder-til-selvkostforskriften-til-utsending-nov20.pdf>

VEILEDER TIL SELVKOSTFORSKRIFTEN

Kommunal- og moderniseringsdepartementets forklaringer til
forskrift 11. desember 2019 nr. 1731 om beregning av samlet selvkost for kommunale og
fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)

H-2465
November 2020

Prinsipp

- Årets samla sjølvkost = årets gebyrgrunnlag
- Over-/underskot skal inndeckast seinast i år 5
 - Generasjonsprinsipp: dagens brukarar skal betala dagens kostnadar
- Investering i nye anlegg er indirekte element i sjølvkost gjennom
 - Avskrivningar basert på levetid, i hovudsak 40 år
 - => Forholdsvis stabilt over tid, berre vesentlege endringar i grunnlaget får innverknad
 - Rente basert på kapitalbinding
 - => Renteendring får innverknad

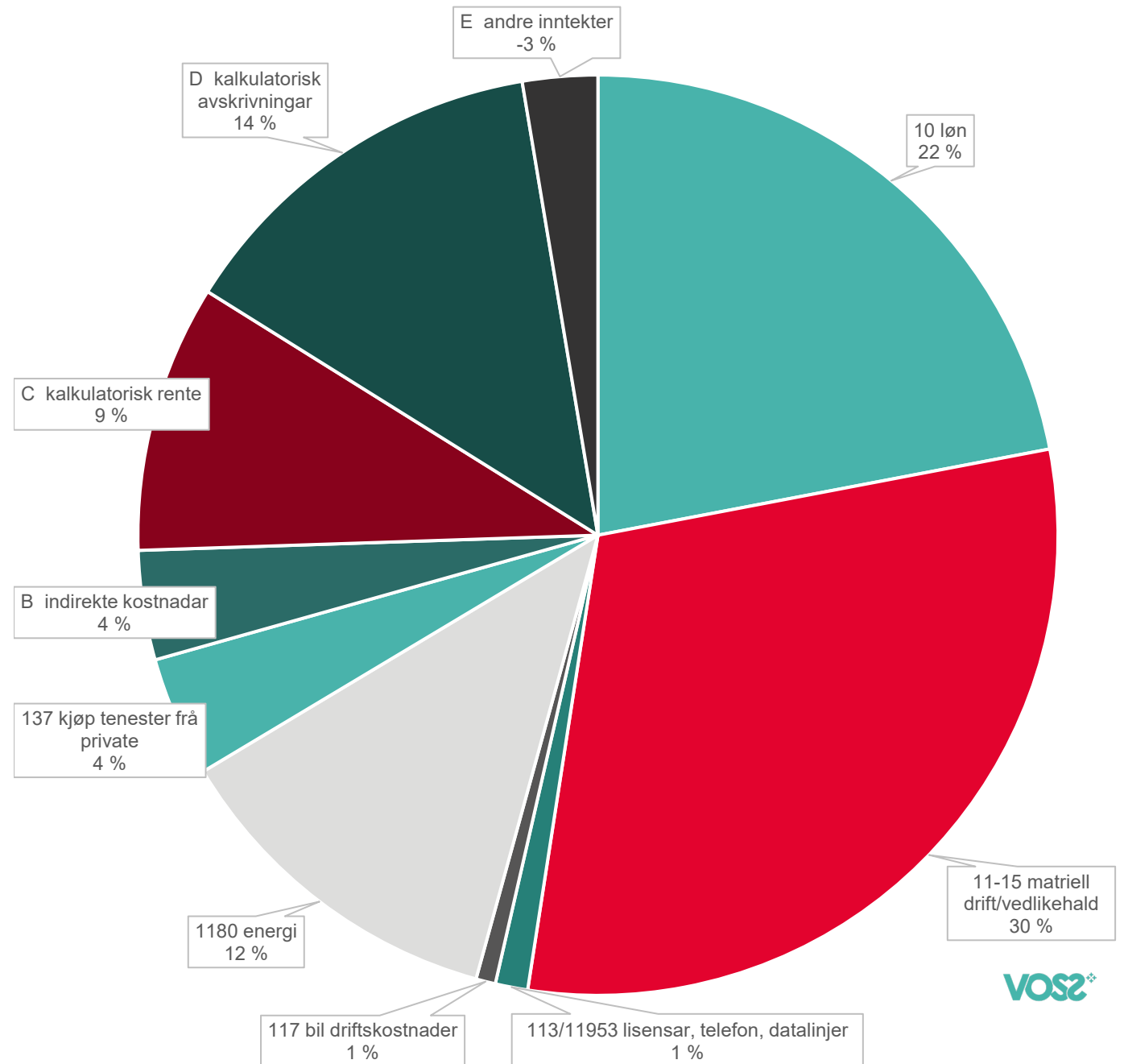
Kostnader

- Direkteførte kostnader
- Andel indirekte kostnader til it, personal, økonomi, arkiv
- Investeringar
 - Kalkulatorisk rente (kapitalbinding)
 - Avskrivningar utifrå levetid

=> Vesentleg prisvekst frå 2021 til 2022

- Generell høg prisvekst matriell/utstyr
- Straum auka 3,1 mill, dvs 71%
- Rente auka 2,3 mill, dvs 66%

Kostnadsfordeling 2022

Gebyr (inntekter)

= mengd brukt/fakturert:

- Kundegrupper:
 - Hushald
 - Fritidsbustad
 - Næring
- Tal abonnentar
- Andel vassmålalarar vs stipulert forbruk
- Forbruksmønster
- Endring i kundemasse

Grunnlag – år 2022

Okt-21:
Forkalkyle
2022
m/framlegg til
gebyrendring
2022

Prognose -21

Feb-22:
Etterkalkyle
2021

Resultat 2021

Feb-22:
Fakturering
1.termin
m/endra prisar
forventa
forbruk -22 +
avrekning
faktisk forbruk
-21

Mai-22:
Fakturering
2.termin

Sept-22:
Fakturering
3.termin

Okt-22:
Forkalkyle
2023
m/framlegg til
gebyrendring
2023

Prognose -22

Feb-23:
Etterkalkyle
2022

Resultat 2022

2027:
Frist utlikna
under-/
overskot frå
2022

5-års perspektivet

- Opparbeida fond over tid, styrt fondsreduksjon
- Kommunesamanslåing, ny felles gebyrforskrift, men utfordrande å berekna verknader med eksisterande grunnlag frå 2 ulike kommunar
- Koronaeffekt
 1. Stengde hotell/servicebygg mm medførte fall i forbruk næring (vassmålar)
 2. Heimekontor medførte auka forbruk for abonnentar med vassmålar, men ingen endring i stipulert forbruk
 3. Pkt 1 > pkt 2, og tek svært lang tid før stabilisering på normalt nivå
- Vesentleg prisvekst frå 2021 til 2022
 - Straum auka 3,1 mill, dvs 71%
 - Rente auka 2,3 mill, dvs 66%

Rutine/prosess - forkalkyle

Budsjett og gebyrfastsetjing = forkalkyle (sept-okt)

- Rekneskapsprognose inneverande år
- Vurdere framdrift planlagde prosjekt og driftsmessige konsekvensar
- Vurdere abonnementsgrunnlag, vesentlege endringar

- Estimere kalkyle

=> Fond – bruk/avsetjing over tid

=> Gebyr – fastsetje endring frå fjoråret

TABELL 6 EKSEMPEL PÅ SELVKOSTKALKYLE

SELVKOSTKALKYLE
A. Direkte driftskostnader
B. Henførbare indirekte driftskostnader
C. Kalkulatoriske rentekostnader
D. Kalkulatoriske avskrivninger
E. Andre inntekter og kostnader
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)
G. Gebyrintekter
H. Årets selvkostresultat (G-F)
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)

	prisvekst kostnader		1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	prognose	rekneskap			
	kalkulatorisk rente		0,0394	0,0394	0,0397	0,0407	0,0422	0,0349		0,0196			
	SJØLVKOSTKALKYLE	VATN	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	
+	10-158 Direkte kostnader		23 940 093	23 242 809	22 565 834	21 908 576	21 270 462	20 650 934	19 514 677	19 616 042	17 998 285	12 714 264	
-	171 ref sjukeløn		0	0	0	0	0	-96 341	-324 922	-244 249	0	-17 577	
A =	1010-1480 direkte driftskostnader		23 940 093	23 242 809	22 565 834	21 908 576	21 270 462	20 554 593	19 189 755	19 371 793	17 998 285	12 696 687	
B	indirekte kostnader		1 786 573	1 734 537	1 684 016	1 634 967	1 587 347	1 541 113	1 496 227	1 451 503	1 456 889	1 506 079	
C	kalkulatorisk rentekostnader		3 736 486	3 736 486	3 764 936	3 859 771	4 002 023	3 309 730	1 858 759	1 078 242	1 566 603	1 703 671	
D	kalkulatorisk avskrivninger		3 358 552	3 358 552	3 358 552	3 358 552	3 358 552	3 358 552	3 358 552	3 119 389	2 921 225	2 844 816	
E	andre inntekter ((16-19) - G)		-152 117	-152 117	-152 117	-152 117	-152 117	-152 117	-147 747	-292 068	-201 744	-1 196 713	
F	gebyrgrunnlag	A+B+C+D-E	32 669 586	31 920 265	31 221 220	30 609 748	30 066 266	28 611 870	25 755 546	24 728 858	23 741 258	17 554 539	
G	gebyrinntekter (16401-16404)		-37 099 108	-35 231 822	-33 237 568	-30 215 971	-27 469 064	-20 701 455	-18 806 839	-21 125 743	-20 334 754	-20 263 297	
H	årets sjølvkostresultat	G-F	-4 429 523	-3 311 557	-2 016 348	393 778	2 597 202	7 910 415	6 948 707	3 603 115	3 406 504	-2 708 758	
M	rente		83 541	227 093	321 806	348 737	286 394	51 690	-114 349	-152 312	-363 453	-303 133	
N	saldo sjølvkostfond pr 31.12	L+M+I-J	-10 880	4 335 101	7 419 565	9 114 107	8 371 592	5 487 996	-2 474 110	-9 308 468	-12 759 271	-15 802 321	
	GEBYRUTVIKLING	VATN	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021				
	%vis endring frå førre år		0,05	0,06	0,10	0,10	0,35	0,05	0,00				
	nivå 2022		-20 347 455	-20 347 455	-20 347 455	-20 347 455	-20 347 455	-20 701 455					
	endring 2023		-7 121 609	-7 121 609	-7 121 609	-7 121 609	-7 121 609						
	endring 2024		-2 746 906	-2 746 906	-2 746 906	-2 746 906							
	endring 2025		-3 021 597	-3 021 597	-3 021 597								
	endring 2026		-1 994 254	-1 994 254									
	endring 2027		-1 867 287										
G	SUM gebyrinntekter		-37 099 108	-35 231 822	-33 237 568	-30 215 971	-27 469 064	-20 701 455	-18 806 839				

Forventning
pr oktober
2022

		1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	prognose	rekneskap				
	prisvekst kostnader											
	kalkulatorisk rente	0,0394	0,0394	0,0397	0,0407	0,0422	0,0349	0,0196				
	SJØLVKOSTKALKYLE	AVLØP	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
+	10-158 Direkte kostnader		24 367 657	23 657 919	22 968 853	22 299 858	21 650 347	21 019 755	19 526 916	20 490 212	18 292 521	19 134 998
-	171 ref sjukeløn		0	0	0	0	0	-513 299	-346 600	-399 974	-96 043	-5 366
A =	1010-1480 direkte driftskostnader		24 367 657	23 657 919	22 968 853	22 299 858	21 650 347	20 506 456	19 180 316	20 090 238	18 196 478	19 129 632
B	indirekte kostnader		0	0	0	0	1 587 347	1 541 113	1 496 227	1 451 503	1 456 889	1 506 079
C	kalkulatorisk rentekostnader		3 382 129	3 380 461	3 378 792	3 377 124	3 375 455	2 791 549	1 567 747	1 067 990	1 738 409	1 887 922
D	kalkulatorisk avskrivninger		5 372 806	5 372 806	5 372 806	5 372 806	5 372 806	5 372 806	5 372 806	5 135 109	4 910 141	4 910 627
E	andre inntekter ((16-19) - G)		-150 068	-150 068	-150 068	-150 068	-150 068	-150 068	1 653	-2 068	-131 540	-175 883
F	gebyrgrunnlag	A+B+C+D-E	32 972 524	32 261 118	31 570 384	30 899 719	31 835 887	30 061 857	27 618 748	27 742 772	26 170 377	27 258 377
G	gebyrinntekter (16401-16404)		-36 772 502	-35 358 175	-33 356 769	-31 174 551	-29 135 094	-24 739 245	-23 178 688	-27 655 552	-25 290 617	-25 284 018
H	årets sjølvkostresultat	G-F	-3 799 978	-3 097 057	-1 786 385	-274 831	2 700 793	5 322 612	4 440 060	87 220	879 760	1 974 359
M	rente		61 351	189 746	277 126	313 300	262 579	74 546	-52 774	-67 947	-130 662	-177 231
N	saldo sjølvkostfond pr 31.12	L+M+I-J	-281 513	3 457 114	6 364 425	7 873 685	7 835 216	4 871 844	-525 314	-4 912 600	-4 931 873	-5 680 971

	GEBYRUTVIKLING	AVLØP	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021
	%vis endring frå førre år		0,04	0,06	0,07	0,07	0,20	0,00	-0,05
	nivå 2022		-24 279 245	-24 279 245	-24 279 245	-24 279 245	-24 279 245	-24 739 245	
	endring 2023		-4 855 849	-4 855 849	-4 855 849	-4 855 849	-4 855 849		
	endring 2024		-2 039 457	-2 039 457	-2 039 457	-2 039 457			
	endring 2025		-2 182 219	-2 182 219	-2 182 219				
	endring 2026		-2 001 406	-2 001 406					
	endring 2027		-1 414 327						
G	SUM gebyrinntekter		-36 772 502	-35 358 175	-33 356 769	-31 174 551	-29 135 094	-24 739 245	-23 178 688

Forventning
pr oktober
2022

Oppdaterte tal pr mars 2023 - vatn

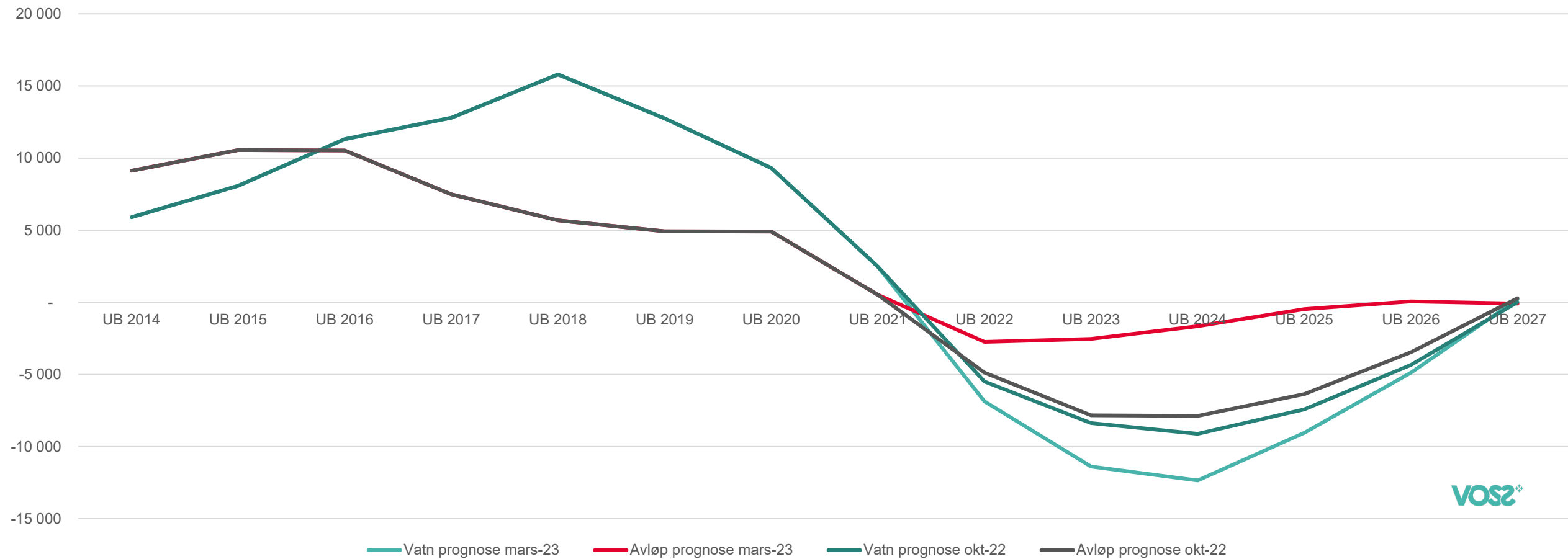
	prisvekst kostnader	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03		
	kalkulatorisk rente	0,0394	0,0394	0,0397	0,0407	0,0422	0,0349	0,0196
	VATN	budsjett	budsjett	budsjett	budsjett	prognose	rekneskap	rekneskap
	SJØLVKOSTKALKYLE	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021
F	gebyrgrunnlag	35 299 215	34 479 331	33 711 965	33 034 607	32 427 488	30 080 470	25 755 546
G	gebyrinntekter (16401-16404)	-40 480 517	-38 923 574	-37 426 513	-32 544 794	-28 299 821	-20 808 692	-18 806 839
H	årets sjølvkostresultat	-5 181 302	-4 444 243	-3 714 549	489 812	4 127 667	9 271 778	6 948 707
M	rente	89 684	268 720	416 195	473 049	377 139	75 446	-114 349
N	saldo sjølvkostfond pr 31.12	-224 713	4 866 905	9 042 428	12 340 781	11 377 920	6 873 114	-2 474 110
	GEBYRUTVIKLING	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021
	%vis endring frå førre år	0,04	0,04	0,15	0,15	0,36	0,05	0,00
	nivå 2022	-20 808 692	-20 808 692	-20 808 692	-20 808 692	-20 808 692	-20 808 692	
	endring 2023	-7 491 129	-7 491 129	-7 491 129	-7 491 129	-7 491 129		
	endring 2024	-4 244 973	-4 244 973	-4 244 973	-4 244 973			
	endring 2025	-4 881 719	-4 881 719	-4 881 719				
	endring 2026	-1 497 061	-1 497 061					
	endring 2027	-1 556 943						
G	SUM gebyrinntekter	-40 480 517	-38 923 574	-37 426 513	-32 544 794	-28 299 821	-20 808 692	-18 806 839

Oppdaterte tal pr mars 2023 - avløp

	prisvekst kostnader	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03		
	kalkulatorisk rente	0,0394	0,0394	0,0397	0,0407	0,0422	0,0349	0,0196
	AVLØP	budsjett	budsjett	budsjett	budsjett	prognose	rekneskap	rekneskap
	SJØLVKOSTKALKYLE	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021
F	gebyrgrunnlag	31 497 722	30 804 187	30 130 811	29 477 005	29 243 281	27 644 292	27 618 748
G	gebyrinntekter (16401-16404)	-31 352 172	-31 352 172	-31 352 172	-30 439 002	-29 552 429	-24 423 495	-23 178 688
H	årets sjølvkostresultat	145 550	-547 985	-1 221 361	-961 996	-309 148	3 220 797	4 440 060
M	rente	289	7 905	41 442	83 518	108 824	37 869	-52 774
N	saldo sjølvkostfond pr 31.12	80 391	-65 448	474 631	1 654 551	2 533 030	2 733 353	-525 314
	GEBYRUTVIKLING	2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021
	%vis endring frå førre år	0,00	0,00	0,03	0,03	0,21	0,00	-0,05
	nivå 2022	-24 423 495	-24 423 495	-24 423 495	-24 423 495	-24 423 495	-24 423 495	
	endring 2023	-5 128 934	-5 128 934	-5 128 934	-5 128 934	-5 128 934		
	endring 2024	-886 573	-886 573	-886 573	-886 573			
	endring 2025	-913 170	-913 170	-913 170				
	endring 2026	-	-					
	endring 2027	-						
G	SUM gebyrinntekter	-31 352 172	-31 352 172	-31 352 172	-30 439 002	-29 552 429	-24 423 495	-23 178 688

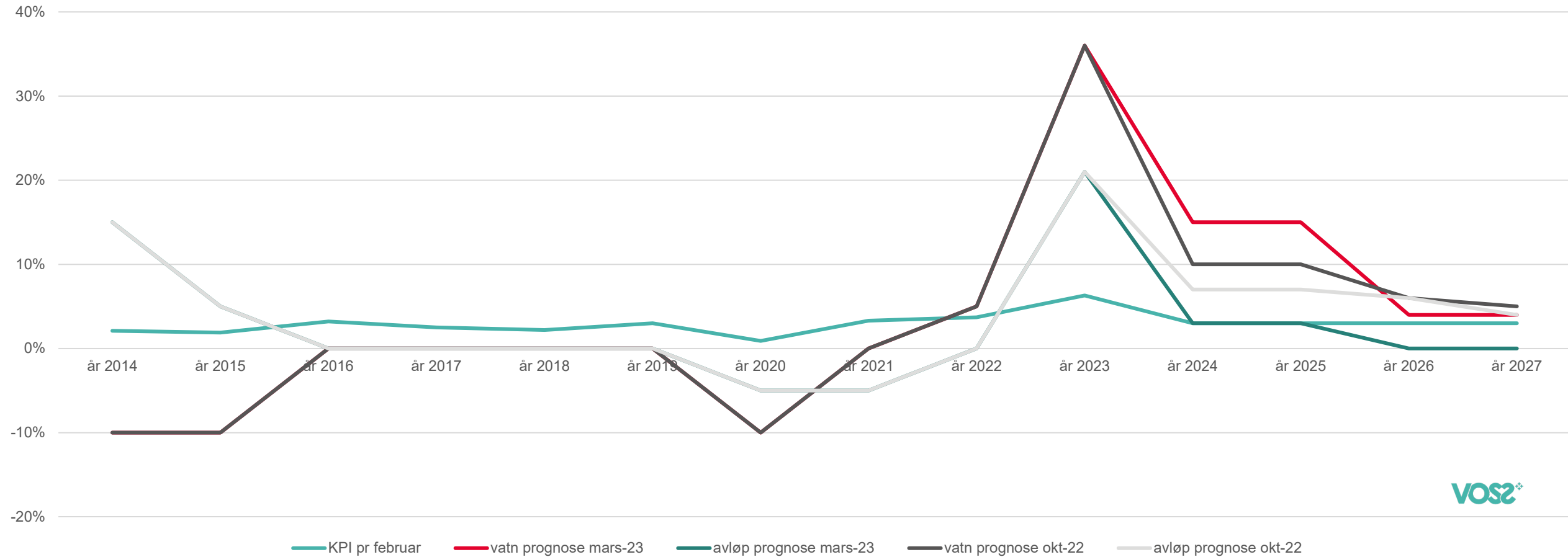
Utvikling i fond

Sjølvkostfond beholdning 2014 - 2027

Utvikling i gebyrnivå

Gebyrutvikling 2014 - 2027 i % frå førre år

Landsbasis

- [Kommunale gebyr for vatn og avløp aukar kraftig – NRK Norge – Oversikt over nyheter fra ulike deler av landet](#)
- Vassgebyra auka med 46% og avløpsgebyra med 44% frå 2010 til 2021. Generell prisstigning i same periode = 26%.

Ber folk førebu seg på gebyrsjokk

No aukar mange kommunar gebyra for vatn og avløp kraftig.
– Mange kjem til å få eit ordentleg gebyr-sjokk, seier generalsekretær Morten Andreas Meyer i Huseierne.

PRISEN AUKAR: Mange må betale mykje meir i gebyr for vatn i springen i år enn i fjor.
FOTO: PÅL TEGNANDER / NRK

Kjartan Rørslett
Journalist

Publisert 5. mars kl. 19:48
Oppdatert 6. mars kl. 10:20

Voss herad

- [Auke i gebyr for vatn, avløp og feiing - Voss herad](#)

- Faktaboksar med forklaring:

▼ Kva er sjølvkost?

▼ Korleis vert sjølvkost rekna ut?

▼ Kva om heradet har kravd inn for mykje?

Auke i gebyr for vatn, avløp og feiing

Fredag 24. februar vert første termin for kommunale avgifter sendt ut. Vassavgifta aukar med 35 prosent, avløp med 20 prosent og feiing med 15 prosent.

Sist endra: 23.02.2023 09.00

Auken kjem som fylgje av høgare kostnadar og sviktande inntekter dei siste åra.

Døme

For ein einebustad utan vassmålar, med stipulert forbruk på 180 kubikkmeter i året vil auken bety dette i kroner:

- Vatn: Opp med 1472 kroner, til 5596 pr år (4124 i fjor)
- Avløp: Opp 1085 kroner, til 6426 pr år (5341 i fjor)
- Feiing av eitt pipeløp: Opp 100 kroner, til 769. (669 i fjor)

Vatn, avløp og feiing vil med dette auka 2657 pr år for dette tenkte dømet. Det er mange som har vassmålar, og då vil reknestykket sjå annleis ut, avhengig av faktisk forbruk. Dersom du vil rekna på dette for din bustad, legg du på 35 prosent på vassavgifta du betaler i år, 20 prosent på avløp. Feiing går opp med 100 kroner pr pipe.

Samanlikning

Døme Voss herad

For ein einebustad utan vassmålar, med stipulert forbruk på 180 kubikkmeter i året vil auken bety dette i kroner:

- Vatn: Opp med 1472 kroner, til 5596 pr år (4124 i fjor)
- Avløp: Opp 1085 kroner, til 6426 pr år (5341 i fjor)
- Vatn/avløp samla: Opp 2557 kr, til 12022 pr år (9465 i fjor) 27% auke

Utvikling i vann og avløp-gebyrene for en standard enebolig på 120 m2

Kommune	Gebyr 2022	Gebyr 2023	Økning i kr	Økning i %
Sarpsborg	10.190	14.675	4.485	44 %
Skien	8.237	11.072	2.835	34 %
Porsgrunn	9500	12.628	3.128	33 %
Fredrikstad	8.142	10.639	2.497	31 %
Bodø	8.028	10.475	2.447	30 %
Trondheim	7.101	8.563	1.462	21 %
Bærum	7.354	8.825	1.471	20 %
Drammen	11.414	13.556	2.142	19 %
Tromsø	7.643	9.023	1.380	18 %
Kristiansand	7.986	9.401	1.415	18 %
Oslo	7.070	8.272	1.202	17 %
Stavanger	7.440	8.654	1.214	16 %
Sandnes	5.670	6.577	907	16 %
Bergen	6.106	6.655	549	9 %

Voss herad

Takk for merksemda